

ÚVOD

Naša ambícia pri koncipovaní vysokoškolských učebných textov pod názvom **Žánre detskej literatúry v čítaní s porozumením, Príručka pre asistenta učiteľa**, vychádzala predovšetkým z úmyslu efektívneho zapojenia sa do procesu plnenia strategických cieľov, vytýčených štátnou objednávkou pod názvom Zvyšovanie úrovne socializácie rómskej komunity prostredníctvom systémov vzdelávania sociálnych a misijných pracovníkov a asistentov učiteľov, schválenou uznesením vlády SR č. 912/ 2002, na ktorú nadviazal aktuálny program Koncepcie integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, schválený uznesením vlády SR č. 278 z dňa 23. 4. 2003.

V súlade s nastolenými požiadavkami integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže sme sa pokúsili konkretizovať miesto rómskych asistentov učiteľov v tomto procese a vymedziť kľúčové kompetencie ich vzdelávania ako študentov bakalárskeho štúdia na Katedre komunikačnej a literárnej výchovy na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Od ich budúceho pôsobenia sa totiž očakáva, že budú nápomocní rómskym žiakom a ich učiteľom v predškolských zariadeniach, základných školách i špeciálnych základných školách vo výchovno-vzdelávacom procese, aj v mimoškolskej činnosti žiakov.

Teoreticko-metodologickým východiskom vysokoškolských učebných textov je aplikácia nových trendov do vyučovacieho procesu, ktoré spočívajú v zohľadnení komunikatívneho aspektu a kooperačného školského dialógu, čiže takých pedagogických postupov, ktoré by nenarúšali optimálnu atmosféru vzdelávania a výchovy rómskych asistentov učiteľov. V tejto súvislosti vychádzame z vybraných aktuálnych jazykovedných, literárnovedných i didaktických materiálov.

V našich vysokoškolských učebných textoch sme sa sústredili na vymedzenie konkrétnych kompetencií rómskych asistentov učiteľov, ktoré by mali smerovať k zdokonaľovaniu ich čitateľskej, jazykovej i komunikačnej gramotnosti v slovenskom jazyku. Prostriedkom na splnenie tejto požiadavky sa pre nás stali literárne texty rôznych žánrov ľudovej a umeleckej slovesnej tvorby, adresovanej predovšetkým detskému a mladému čitateľovi. Tie podľa nášho názoru tvoria dôležitú východiskovú bázu zaujímavých tém na to, aby mal študent – asistent učiteľa o čom hovoriť, dostatok prostriedkov na to, aby svoje výpovede vedel primerane skonštruovať, sformulovať, vytvárať komunikačné situácie a aby sa aktívne zapájal do ich priebehu. Očakávame, že ich využitie v didaktickej komunikácii počas vysokoškolského štúdia prispeje nielen k zhrnutiu a upevneniu základných poznatkov zo slovenského jazyka a literatúry, ale predovšetkým k zdokonaleniu zručnosti čítať s porozumením a obohateniu ich jazykovej a literárnej kultúry. Cieľ našich vysokoškolských učebných textov pre rómskych asistentov učiteľov vidíme v tom, že študenti si prostredníctvom didaktickej interpretácie literárnych textov môžu na elementárnej úrovni osvojiť spisovný slovenský jazykový systém, získať adekvátnu čitateľskú gramotnosť, pochopiť komunikačné významy tohto jazyka a dokázať ho aktívne používať nielen ako prostriedok bežnej spoločenskej komunikácie, ale aj pri svojom ďalšom štúdiu.

Vysokoškolské učebné texty pozostávajú z teoreticko–odborných základov a praktických námetov na ich využitie vo vyučovacom procese. Rozdelené sú do štyroch ústredných kapitol: *Komunikácia a komunikačná kompetencia recipienta detskej literatúry*, *Eudová slovesnosť v kontexte detskej literatúry*, *Umelecká literatúra pre deti a mládež* a *Žánre detskej literatúry v čítaní s porozumením*.

Pri výbere literárnych textov z ľudovej a umelej literatúry pre deti a mládež sme zohľadňovali ich umeleckú hodnotu a vychádzali sme z fondu slovenskej literatúry. Jeho súčasťou sú aj literárne diela od rómskej autorky Eleny Lackovej či od autorky Daniely Hivešovej-Šilanovej, ktorá vo svojej tvorbe pre mládež tematicky vychádzala zo života rómskeho etnika. Systematické zatriedenie textov podľa konkrétnych literárnych žánrov ľudovej poézie, prózy a drámy, umeleckej poézie, prózy a drámy so stručnou charakteristikou žánrov a ukážkami smeruje k priblíženiu základných poznatkov z teórie literatúry o literárnych druhoch a literárnych žánroch detskej literatúry. Pri didaktickej komunikácii sme využili desať literárnych ukážok, aby sme študentom ponúkli rôzne námety na rozvíjanie komunikačných situácií v integrácii zložiek slovenského jazyka, slohu a literatúry. Naznačené modely didaktickej komunikácie považujeme za východisko zážitkového vyučovania, prostredníctvom ktorého by mohli byť pedagógovia i študenti motivovaní k rôznym tvorivým aktivitám.

Pramene vybraných literárnych žánrov uvádzame v zozname bibliografických odkazov a vybrané knižné tituly predkladáme ako odporúčané čítanie pre študentov – asistentov učiteľov pod názvom **Čitateľské minimum**. Súčasťou prílohy učebných textov je aj **Slovníček**, v ktorom objasňujeme niektoré nárečové, odborné (jazykovedné a literárnovedné) či cudzie slová.